

Vejstrup Aadal.*)

Af Stud. mag. Chr. B. Graversen.

Den Del af Vejstrupaadalen, der i Dag skal passeres er med Hensyn til Naturforhold saa egenartet, at alle ens Begreber om dansk Aakarakter ganske omkalfatres. Naar vi forestiller os et dansk Aalandskab, ser vi i Almindelighed for os — naar vi undtager vore Klippeøer — et større eller mindre Vandløb, der slynger sig Vej gennem grønne Enge — kantet af Tagrør og Siv — og blidt — uden Brusen eller stærke Strømhvirvler — glider ud i Havet. Vejstrup Aa er paa vor Strækning derimod en ilter lille Bæk, der har skaaret sig et markeret Leje ned gennem en Dal, med et Aaløb fuldt af store Sten, til Tider fossende og skummende som en Elv, til andre Tider dog ogsaa fredeligt rindende med en munter Lyd, naar Vandet brydes af Stenene. De stejle Bakkehæld og Brinker ned mod Aaen frembyder et Syn af storslaaet Skønhed og fremviser en Vegetation af en Fylde, Rigdom og Ejendommelighed i Artssammensætning, der virker ganske betagende. Paa en Del af Strækningen er Skraaningerne beklædt

* (Her efter „Svendborg Avis“ 4. Aug. 1931.

med Bøgeskov, paa andre Dele derimod bevokset med et tæt, filtret Krat, hvor mange af vore smukkeste Urter og Bregner klyngevis udgør Detaljerne i Landsskabet og vokser med en Frodighed, som kan føres tilbage til Vandtilførselen fra de mange Smaabække, der furer Skrænterne, til den kalkrige Jordbund og Solens yppende Virksomhed paa de mod Syd vendende Skraaninger. Det er saaledes, at Antallet af Blomsterplanter i Aaen og dens nærmeste Omgivelser udgør ca. Halvdelen af hele Danmarks, og af blomsterløse Planter er Antallet mindst dobbelt saa stort.

Naar man inden for et begrænset Omraade skal bestemme de Faktorer, som over en særlig Indflydelse paa Plantevæksten, bliver Jordbundens Beskaffenhed og Vandspørgsmaalet — det sidste dog begrænset til Forekomsten af naturlige Kilder — det alt afgørende. Varme og Vand i Form af Nedbør spiller næppe nogen Rolle, naar Talen er om at sammenligne Omraader, der f. Eks. beliggende indenfor Fyn — har omtrentlig Kaarsfællesskab med Hensyn til disse to Faktorer. Nu er Forholdet det, at Kalk afsat af rindende Vand flere Steder træder i Dagen langs Vejstrup Aa — især ovenfor Vejstrupgaard, men ogsaa nedenfor — og lader formode en ret stor Kalkholdighed af Jordbunden paa Aaskrænterne i det hele taget. Man tager derfor næppe fejl, naar man i dette Tilfælde angiver Kalken som Hovedårsag til den yppige Vegetation i Aaens nærmeste Omgivelser — — —

Om Planternes Relation til Jordbunden ved man imidlertid ikke saa meget som ønskeligt var. Botanikerne undersøger nok Jordbundens Sundhedsgrad og

har ogsaa opnaaet et vist Kendskab til Vekselvirkningen mellem Jordbund og Flora, men Undersøgelserne er langt fra færdige — — —

Den danske Botaniker, *Emil Rostrup*, hvis „*Vejledning i den danske Flora*“ er velkendt, virkede som bekendt ved Skaarup Seminarium fra 1. Nobr. 1858 til 1. Aug. 1883, og jeg vil gerne mindes ham her ved denne Skole som den mest alsidige Kender af danske Planter, vi har haft. I et lille Skrift „*En sydfynsk Aa*“ — i Skaarup Seminariums Aarsskrift 1878-79 — har han givet en udmærket naturhistorisk Skildring af Vejstrup Aa, der kan læses med Glæde af enhver. Jeg vil gerne henvise til denne lille Afhandling med Hensyn til de Planter, der enten ikke træffes paa den Del af Strækningen, der gennemgaas ved Ekskursionen, eller ikke er fremme paa denne Aarstid. Af fynske Sjældenheder bør saaledes nævnes *Duskblomstret Fredløs*, *Smaabladet Milturt*, *Tanderod*, *Bredbægret Ensian* og *Svovlgul Anemone*, Baestarden mellem Gul og Hvid Anemone, hvor Vejstrup Aaskov er den første Lokalitet for denne Hybrid.

Der findes en Del Planter, de saakaldte *atlantiske Planter*, som hører hjemme i Kystegnene langs Europas Vestkyst, og som trives i et Kystklima med mild Vinter og fugtig Sommer. De kaldes ogsaa undertiden *Ilex-Planter* efter en af de mest karakteriske af dem, *Kristtornen*, *Ilex aquifolium*. En Del af de atlantiske Planter kommer dog ogsaa noget Øst paa, saaledes *Benbræk*, der lige naar over Lillebælt. En anden, *Rapuntsel*, naar helt ud til Storebælt, og Vejstrup Aaskov betegner netop Østgrænsen for denne Art. Vi faar den forhaabentlig at se paa

Turen, om det end bliver i noget afblomstret Tilstand; den blomstrer nemlig i Juni—Juli: En tredie atlantisk Plante, *Storblomstret Kodriver*, naar endog over Storebælt, her paa Fyn træffes den ret almindeligt hele Kysten rundt.

To Arter Bregner i vort Land udmærker sig ved at have to Slags Blade, Blade med Sporehuse, sk. frugtbare Blade, og Blade uden Sporehuse, sk. golde Blade. Den ene, *Kambregnen*, er en atlantisk Plante og findes vel paa Fyn men ikke ved Vejstrup Aa. Den anden derimod, *Strudsvinge*, faar vi Lejlighed til at stifte Bekendtskab med paa Turen. Det er en typisk Skovbregne, men sjælden, og jeg omtaler den blandt andet nu for at bede Dem skaane de faa Eksemplarer, der er.

Endelig skal jeg omtale et biologisk Forhold, der vil blive nærmere Lejlighed til at iagttage hos *Kattehale*. Det er den saakaldte Heterostyli, d. v. s., at Griflerne har forskellig Længde, hvad iøvrigt Støvbærerne ogsaa har. Vi træffer saaledes nogle Eksemplarer med kort Griffel, mellemlange Støvbærere og lange Støvbærere, andre Eksemplarer med korte Støvbærere mellemlang Griffel og lange Støvbærere og en tredie Slags Eksemplarer med lang Griffel, korte og mellemlange Støvbærere. Alt i Forhold til Støvbærernes Længde afsættes Støvet paa forskellige Steder af et bestøvende Insekt, og der opnaas derigenem Mulighed for, at de lange Støvbæreres Støv overføres til de lange Grifler, de mellemlanges til de mellemlange Grifler, og de korte Støvbæreres til de korte Grifler. Forsøg har vist, at Støvdragere og Grifler af samme Længde ved Befrugtning giver den bedste Frødannelse. Det var hos *Kodriver*, at man

først iagtog denne Hesterostyli, og *Darwin* har benyttet denne Plante til at gøre Forsøg med Krydsbestøvning. Som nævnt findes Forholdet ogsaa hos *Kattehale*, endvidere hos *Bukkeblad* og *Vandrøllike*.

Til Slutning vil jeg gerne sige følgende: Vel ligger Vejstrupaadalen hen i fredfyldt Tilstand og tilsyneladende ret uberørt — sandsynligvis fordi den ikke kan bruges til noget. Men saa meget mere Grund er der til, at man snarest muligt søger at faa Strækningen fra Vejstrup-Svendborgvejen til Havet fredet ved Lov. Ud fra geologiske, zoologiske, botaniske og æstetiske Synspunkter bør den skønhedsprægede Natur være selvskevret til at blive bevaret for Efterkommerne.

